

Evoluția compoziției etnice a populației
din
Transilvania, Banat și Crișana-Maramureș

PENTRU

DOCTORAT ÎN MEDICINĂ ȘI CHIRURGIE
PREZENTATĂ ȘI SUSȚINUTĂ ÎN ZIUA DE
19 IULIE 1940

DE

IOAN I. OPREA

* 4 4 0 0 0 3 6 7 7 *

Biblioteca UMFST

Nr. 1660

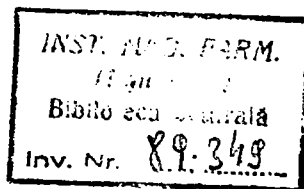
Evoluția compoziției etnice a populației
din
Transilvania, Banat și Crișana-Maramureș.

DOCTORAT ÎN MEDICINĂ ȘI CHIRURGIE.
PREZENTATĂ ȘI SUSȚINUTĂ ÎN ZIUA DE
19 IULIE 1940

DE
IOAN I. OPREA

24 MAY 2005

Universitatea „Regele Ferdinand I” din Cluj
FACULTATEA DE MEDICINĂ

Decan: Domnul Prof. Dr. I. DRĂGOIU

PROFESORI:

Clinica stomatologică	DI. Prof. Dr. <i>Aleman I.</i>
Microbiologia	„ „ <i>Baroni V.</i>
Fiziologia și Fizica medicală	„ „ <i>Benetato Gr.</i>
Istoria medicinei	„ „ <i>Bologa V.</i>
Patologia generală și experimentală	„ „ <i>Botez M. A.</i>
Clinica oto-rino-laringologică	„ „ <i>Buzoianu Gh.</i>
Istologia și embriologia umană	„ „ <i>Drăgoiu I.</i>
Semiologia medicală	„ „ <i>Goia I.</i>
Clinica ginecologică și obstetricală	„ „ <i>Grigoriu C.</i>
Clinica medicală	„ „ <i>Hațieganu I.</i>
Medicina legală	„ „ <i>Kernbach M.</i>
Chimie biologică	„ „ <i>Manta I.</i>
Clinica oftalmologică	„ „ <i>Michail D.</i>
Clinica neurologică	„ „ <i>Minea I.</i>
Igiena și igiena socială	} „ „ <i>Moldovan</i>
Radiologia medicală	„ „ <i>Agr. Zolog M.</i>
Anatomia descriptivă și topografică	„ „ <i>Negru D.</i>
Clinica chirurgicală	„ „ <i>Papilian V.</i>
Medicina operatorie	„ „ <i>Pop A.</i>
Clinica infantilă	„ „ <i>Popoviciu Gh.</i>
Farmacologia și farmacognozie (Supl.)	„ „ <i>Baroni V.</i>
Chimie generală medicală	„ „ <i>Secăreanu Șt.</i>
Balneologia	„ „ <i>Sturza M.</i>
Clinica dermato-venerică	„ „ <i>Tătaru C.</i>
Clinica urologică	„ „ <i>Teșosu E.</i>
Clinica psihiatrică	„ „ <i>Urechia C.</i>
Anatomia patologică	„ „ <i>Vasilii T.</i>

JURIUL DE PROMOȚIE:

Președinte: Dl. Prof. Dr. *I. Moldovan*

Membrii : { Dl. Prof. Dr. *I. Hațieganu*
 „ „ „ *T. Vasilii*
 „ „ „ *V. Bologa*
 „ „ „ *Gh. Popoviciu*

Supleant: Dl. Conferențiar Dr. *Tr. Popoviciu*

Prefață

Structura etnică a Transilvaniei, Banatului și Crișanei-Maramureșului a dat ocazie la numeroase discuțiuni, atât în articolele științifice elaborate de diferiți autori, cât și în publicații editate de forurile autoritare competente. În acestea s'au pus și problemele importante ale excedentului natural și ale indicelui vital a neamurilor care populează aceste provincii.

Astăzi când această problemă cred că este mai de actualitate ca altădată, prin lucrarea de față intenționez să aduc și eu o modestă contribuție, bazată pe cifre și date reale.

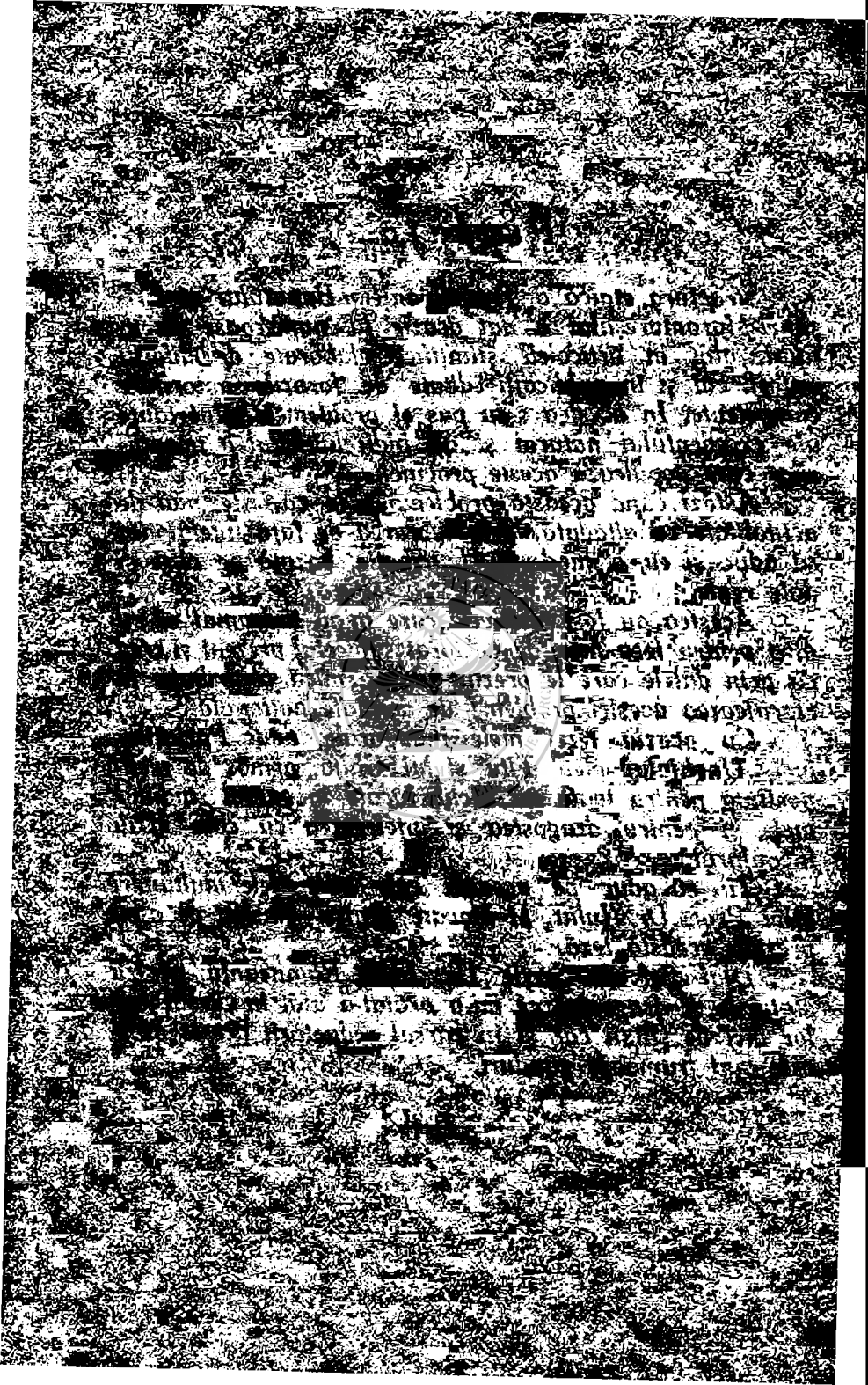
Acestea au fost motivele care m'au îndrumat să-mi aleg pentru teza mea de doctorat subiectul prezent și cred că prin datele care le prezint aduc o mică contribuție la clarificarea acestei probleme de dreptate națională.

Cu ocazia tezei mele inaugurale, aduc Părinților mei, Unchiului meu Titu și lui Ghiță, prinos de recunoștință pentru toate sacrificiile făcute, în cursul studiilor mele și pentru dragostea și înțelegerea cu care m'au înconjurat.

Țin să aduc pe această cale viile mele mulțumiri Dlui Prof. Dr. Iuliu Moldovan pentru cinstea de a-mi prezida aceasta teză.

Dlui Șef de Secție Dr. Petre Râmneanșu, pentru sfaturile și dragostea ce mi-a arătat-o atât în cursul anilor mei de studii cât și în cursul redactării acestei teze, cele mai frumoase gânduri.

Expunerea lucrării am făcut-o după cum urmează:

CAPITOLUL I.

Compoziția etnică a populației din Transilvania, Banat și Crișana-Maramureș la recensământul din 29 Decembrie 1930.

CAPITOLUL II.

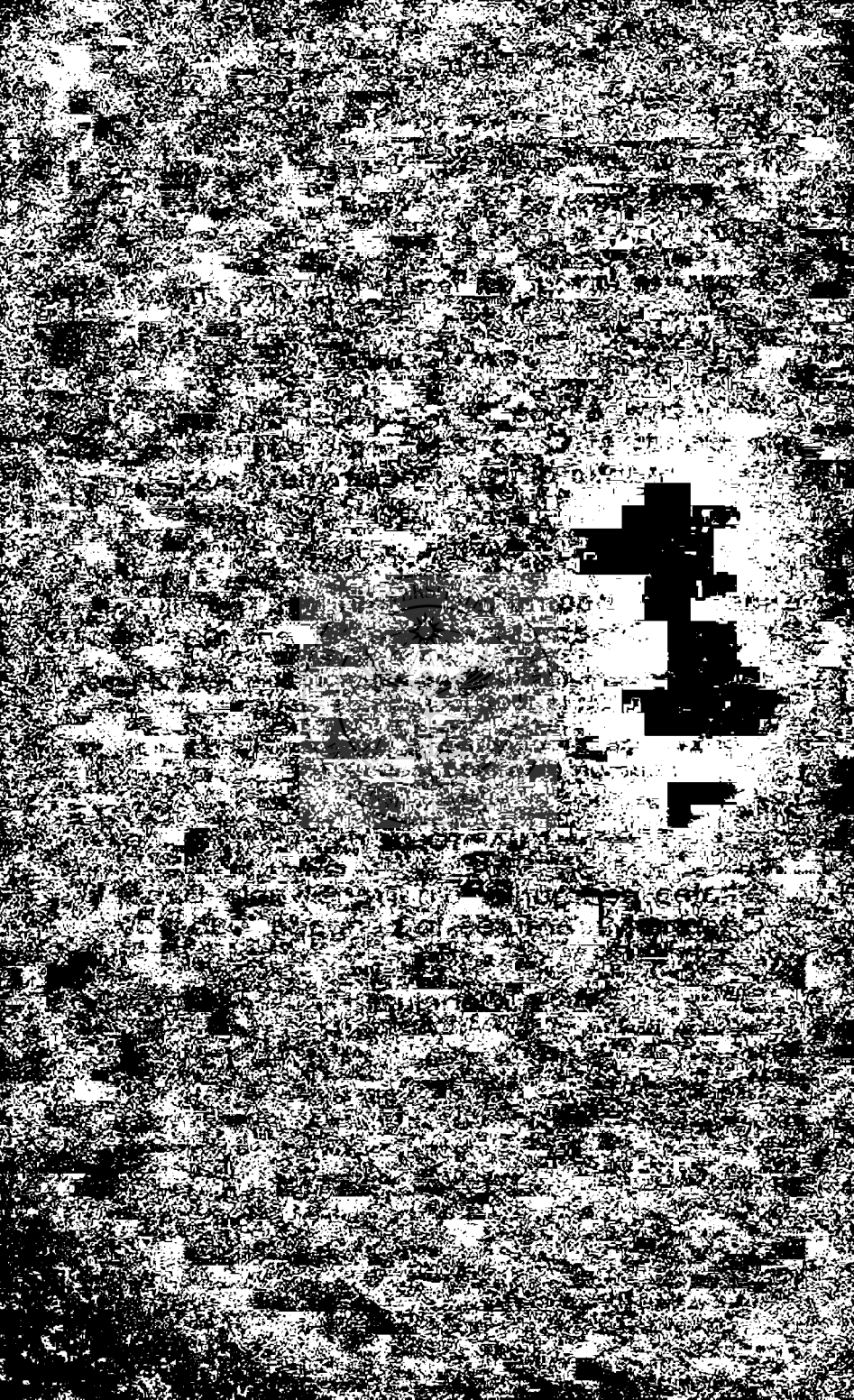
Excedentul natural pe neamuri în Transilvania, Banat și Crișana-Maramureș în anii 1935-1939:

- a) Excedentul natural pe neamuri de la 1935 la 1939, calculat la 1000 locuitori de acelaș neam.
- b) Evoluția procentuală a excedentului natural pe neamuri de la 1935 la 1939.

CAPITOLUL III.

Vitalitatea neamurilor din Transilvania, Banat și Crișana-Maramureș în perioada 1935-1939.

Concluzii.

CAPITOLUL I

Compoziția etnică a populației din Transilvania, Banat și Crișana-Maramureș la recensământul din 29 Dec. 1930.

„Națiunea este o realitate biologică, o formațiune umană cu biologia și patologia ei specifică, a cărei evoluție și viitor sunt în primul rând determinate prin calitățile ei moștenite, prin vigoarea ei numerică și prin interferența mediului în care trăește.”
Iuliu Moldovan¹⁾

Orice activitate în dorința de a îmbrățișa mersul general al unei țări trebuie să se bazeze pe cunoașterea populației, fie că este vorba de activitate politică, sanitară, culturală sau de altă natură. Din acestea, în special activitatea de ordin politic trebuie să recurgă la analiza compoziției pe neamuri a populației. Este necesar să recurgă la această analiză nu numai în cazul când voește să o dirijeze, ci chiar și atunci când evoluția populației este lăsată să crească la voia întâmplării. Astăzi sunt însă puține state cari lasă evoluția populației să tatoneze pe drumuri necunoscute și netrasate după un anumit plan pe care îl impune istoria și tradiția unui neam.

Când ne ocupăm de evoluția etnică a neamurilor din Transilvania, Banat și Crișana-Maramureș, suntem nevoiți să deosebim două perioade: una înainte de alipirea acestor provincii la vechea țară și alta după aceasta perioadă.

Înainte de unire din punct de vedere etnic populația acestor provincii a fost dirijată și poate mai mult decât cum trebuia și desigur întotdeauna contra evoluției firești. Cele mai multe statistici ne dovedesc acest lucru. Astfel, recensământul din 1720, prelucrat într-o lucrare monumentală de Dr Iosif *Jekelfalusi* în colaborare cu *Ignác Acsady*, deși nu cuprindea date relativ la naționalități, totuși, pe bază de registre, în care locui-

¹⁾ *Iuliu Moldovan*: Biopolitica. Biblioteca Eug. și Biop. a „Astrei”. *Liviu Modran*: Evoluția Demografică a populației din Ardeal. Teză de doctorat Cluj, 1935.

torii țării au fost trecuți cu numele, au împărțit populația și pe neamuri, natural după propriu lor plac. Cu toate acestea, autorii amintiți, ca și *Martin Schwartner*, un vechi statistician maghiar, nu au contestat majoritatea etnică a Românilor din Transilvania ci le-a recunoscut o proporție de 60%. Același *Schwartner* afirmă despre Români că aveau un spor natural de populație foarte mare. Baronul *L. Lang* confirmă această constatare sprijinindu-se pe datele lui *P. Balogh*.

Dela 1720 până la 1840, adică în 120 de ani, statisticienii unguri au căutat să diminueze mereu proporția Românilor, cu toate că cei mai mulți autori s'au plâns că naționalitatea Română s'a dovedit a fi cea mai rezistentă față de tendințele de asimilare ale ungarilor. Este clar, statisticienii timpului și-au bazat părerile pe diferite conscripții de populație cari au fost făcute întotdeauna fără ca să se ia asentimentul populației. Abia recensământul din 1850 înregistrează pentru prima oară naționalitatea cetățenilor. La acest recensământ ca și la cele din 1857, 1869, 1880, 1890, 1900 și 1910 Românii în toate cele trei provincii, adică în Transilvania, Banat și Crișana-Maramureș au format majorități zdrobitoare.

Pe baza acestei realități, în 1918 Ardealul a revenit acolo unde este locul lui definitiv. Prin urmare noi ne-am menționat aici, nu grație unei situații economice sau politice favorabile, ci datorită puterilor biologice extraordinare de mari.

Această vigurozitate nu este o afirmare necontrolabilă. Întâi, vom menționa aserțiunile câtorva savanți străini cari s'au ocupat de noi iar în urmă, și mai ales în cursul acestei lucrări, vom dovedi aceasta prin cifre.

Iată ce zice *Albert Wirth*: Românii constituiesc cea mai tenace rasă de pe fața pământului. (*Die Rumänen sind die zäheste Rasse der Erde*). În *Siebenbürger Zeitung* la 1786 se scria că națiunea Română este o națiune colosală, iar profesorul sas *Andreas Wellman* scria în 1843 că poporul Român are înaintea lui un viitor frumos și mare. Marele savant, *Prof. De Martonne* care timp de 18 ani a făcut cercetări științifice în Carpați și în câmpia Munteniei zicea că în satele din regiunile

multoase „centre vitale” poporul Român și-a păstrat o vitalitate neîntrecută de alte popoare. În general de altfel din toate lucrările cari tratează probleme de biologie umană și de demografie, prolificitatea și longevitatea Românilor din Transilvania sunt relevate fără excepție¹⁾.

Tabela Nr. 1. — Compoziția pe neamuri a populației din Transilvania după Recensământul din 29 Dec. 1930²⁾

Județe		Toate neamurile	Români	Unguri	Germani	Evrei	Alte neamuri
1	2	3	4	5	6	7	8
Transilvania	Cifre %	3 217.988 100,00	1.852.719 57,574	934.642 29,044	253.426 7,875	78.626 2,443	98.575 3,064
Alba	Cifre %	212.749 100,00	173.401 81,51	24.02 11,29	7.583 3,55	2.995 1,41	4.742 2,23
Brasov	Cifre %	163.125 100,00	83.948 49,94	44.671 26,57	31.348 19,84	2.438 1,45	3.720 2,21
Ciuc	Cifre %	145.806 100,00	20.976 14,39	120.627 82,73	439 0,30	2.383 1,63	1.381 0,95
Cluj	Cifre %	334.991 100,00	204.139 60,94	100.759 20,08	2.789 0,83	17.163 5,12	10.143 3,03
Făgăraș	Cifre %	86.039 100,00	67.375 78,32	4.768 5,54	10.750 12,49	442 0,51	2.704 3,14
Hunedoara	Cifre %	332.118 100,00	272.283 81,99	37.584 11,32	8.282 2,49	4.652 1,40	9.307 2,80
Mureș	Cifre %	289.546 100,00	132.719 45,83	123.317 42,59	11.283 3,90	9.959 3,74	12.268 4,24
Năsăud	Cifre %	144.131 100,00	103.010 71,47	7.476 5,19	20.785 14,42	6.339 4,40	6.521 4,52
Odorhei	Cifre %	130.252 100,00	6.382 4,90	119.385 91,63	464 0,36	1.289 0,99	2.762 2,12
Sălaj	Cifre %	343.347 100,000	192.821 56,16	107.662 31,36	16.010 4,66	13.380 3,90	13.474 3,92
Sibiu	Cifre %	194.619 100,00	120.738 62,13	9.085 4,67	56.999 29,29	1.400 0,72	6.397 3,29
Someș	Cifre %	219.355 100,00	169.942 77,47	33.870 15,44	351 0,16	10.546 4,81	4.664 2,12
Târnava Mare	Cifre %	147.994 100,00	66.307 44,80	17.419 11,77	58.810 39,74	1.061 0,72	4397 2,97
Târnava Mică	Cifre %	149.982 100,00	80.604 53,93	35.306 23,62	24.011 16,06	1.631 1,09	7.930 5,30
Treiscaune	Cifre %	136.122 100,00	21.759 15,98	109.381 80,37	781 0,57	1.714 0,52	3487 3,56
Turda	Cifre %	183.282 100,00	136.315 74,38	39.214 21,40	742 0,40	2224 1,21	4787 2,61

¹⁾ S. Manuila: Evoluția demografică a orașelor și minoritățile etnice din Transilvania. Buc. 1929.

²⁾ S. Manuila: Bul. Demografic al României din anii 1935 - 1939. Vol. II.

Datorită acestor însușiri, la primul recensământ Românesc executat după norme științifice imitate și de alte state populația din Transilvania, Banat și Crișana-Maramureș s'a declarat pe neam conform voinței ei neinfluențată adică, după sentimentul și tradiția cu cari au crescut în familiile lor în felul următor:

(Vezi tabela nr. 1)

Din această tabelă reiese că Românii constituiesc un procent de 57,57, iar după ei, în ordine descrescândă urmează Ungurii cu un procent de 29.04, apoi Germanii cu 7.87 și apoi celelalte neamuri cu procente mai mici. Procentajul Românilor nu este însă uniform. În Munții Apuseni Românii unde sunt în număr de peste jumătate de milion, au un procent de 89.8 iar în cele trei județele din sud-estul provinciei, în Odorheiu, Ciuc și Treiscaune au procentele mai reduse. În aceste județe din urmă a triumfat lupta de maghiarizare dusă cu atâta înverșunare pentru a constitui bastionul de apărare al fostei Monarhii¹⁾.

Structura pe neamuri a Transilvaniei dela un punct la altul o citim și mai bine din grafica următoare:

(Vezi cartograma nr. 1)

Compoziția pe neamuri a populației din Banat la 1930 a fost următoarea:

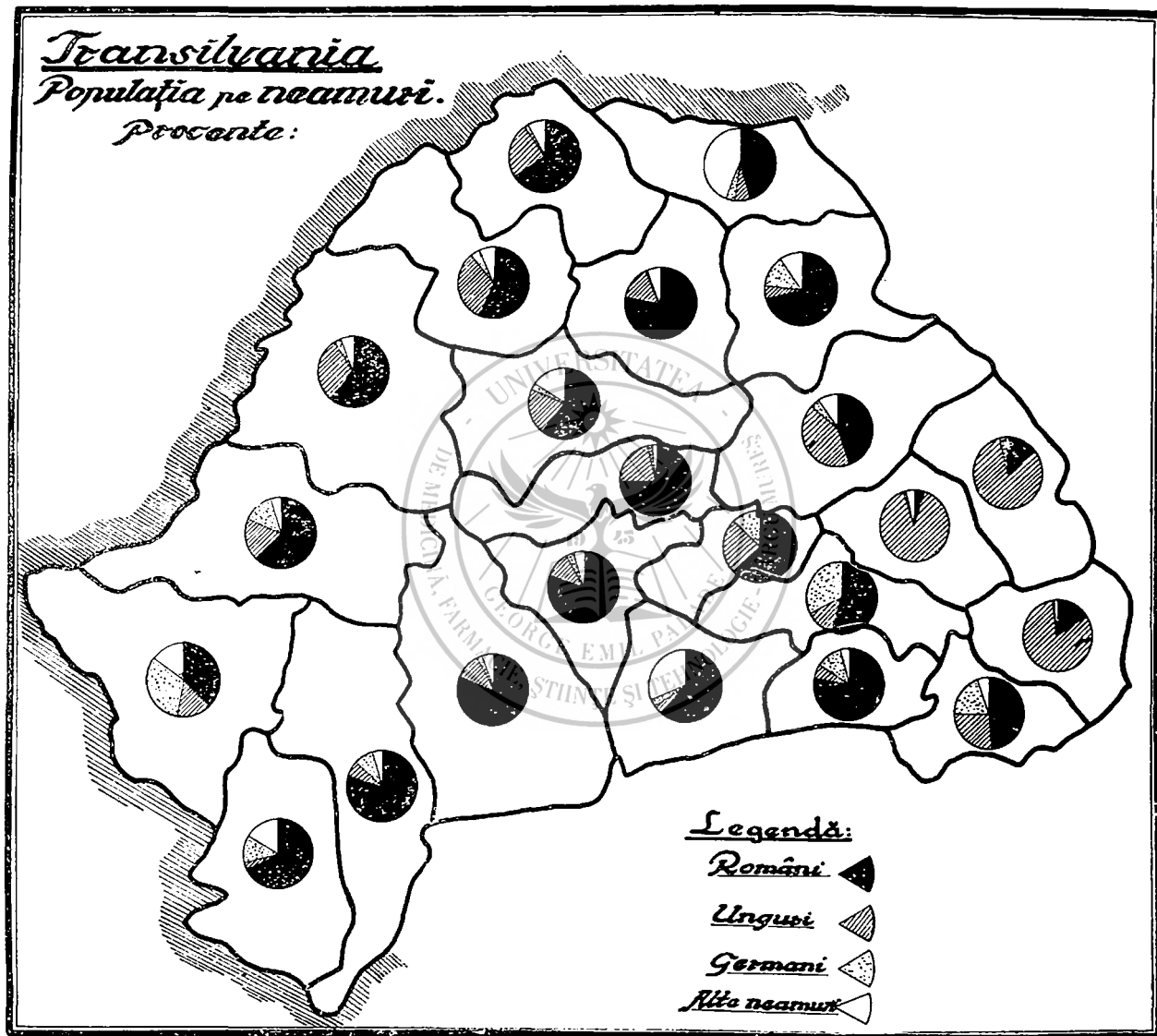
Tabela Nr 2. — Compoziția pe neamuri a populației din Banat după Recensământul din 29 Dec. 1930²⁾

Județe		Toate neamurile	Români	Unguri	Germani	Evrei	Alte neamuri
1	2	3	4	5	6	7	8
Banat	Cifre	939.958	511.083	97.839	223.167	11.248	96.621
	%	100,00	54,375	10,408	23,742	1,196	10,279
Caraș	Cifre	200.929	139.651	5.032	25.654	603	29.989
	%	100,00	69,51	2,50	12,77	0,30	14,92
Severin	Cifre	239.586	183.412	15.838	23.118	2.160	15.058
	%	100,00	76,56	6,61	9,65	0,90	6,28
Timiș	Cifre	499.443	188.020	76.969	174.395	8.485	51.574
	%	100,00	37,65	15,41	34,92	1,70	10,33

¹⁾ Astăzi după lucrările lui G. Popa Lisseanu: Secuții și Secuizarea Românilor, Buc. 1932 și P. Râmneanțu: Cercetări asupra originii etnice a populației din Sud-Estul Transilvaniei pe baza compoziției, serologice a sângelui, se știe că Secuții sunt de origine etnică Români.

²⁾ S. Manuila: Bul. Demografic al României din anii 1935—1939 Vol. II.

Cartograma structurii etnice a populației din Transilvania, Banat și Crișana-Maramureș
pe județe la recensământul din 29 Dec. 1930.

Cartograma Nr. 1.

Și în această provincie Români sunt în majoritate absolută față de celelalte neamuri. Au un procent de 54.38. În această provincie Ungurii au un procent numai de 10.41 în schimb Germanii au un procent de 23.74. Cel mai Românesc dintre cele 3 județe pe care le are provincia este Severinul care are 76.56 procente Români.

A treia provincie Crișana-Maramureș prezintă următorul aspect pe neamuri:

Tabela Nr. 3. — Comparația pe neamuri a populației din Crișana-Maramureș după recensământul din 29 Dec. 1930¹⁾

Județe		Toate neamuri	Români	Unguri	Germani	Evrei	Alte neamuri
1	2	3	4	5	6	7	8
Crișana Maramureș	Cifre %o	1.390.417 100,00	844.078 60,706	320.795 23,074	67.250 4,836	88.825 6,388	69.469 4,996
Arad	Cifre %o	423.649 100,00	208.239 60,96	82.488 19,46	52.202 12,32	9.048 2,14	21.672 5,12
Bihor	Cifre %o	510.318 100,00	314.109 61,55	152.942 29,97	2.288 0,45	21.982 4,31	18.997 3,72
Satu-Mare	Cifre %o	294.875 100,00	178.523 60,54	74.191 25,16	1.149 0,39	23.967 8,13	17.045 5,78
Maramureș	Cifre %o	161.575 100,00	93.207 57,67	11.174 6,92	3.239 2,01	33.828 20,94	20.127 12,46

¹⁾ S. Manuila : recensământul general a pop. Rom. 1930, Vol. II

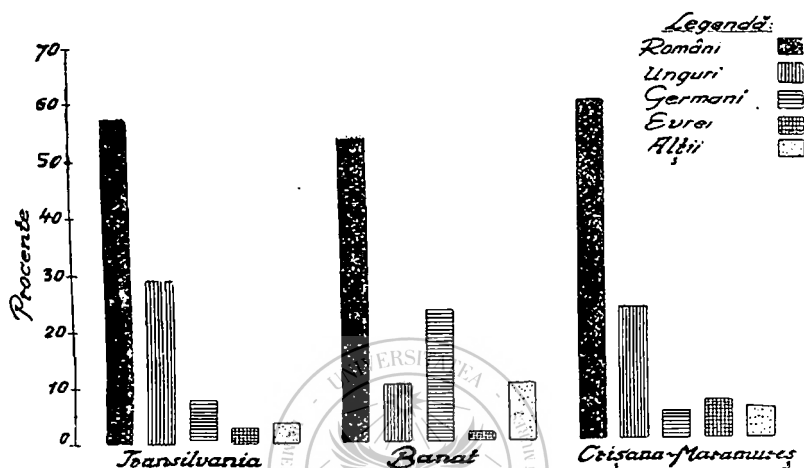
Cu toate că aceste județe sunt la frontieră totuși și-au păstrat o majoritate zdrobitoare de Români. Județul Bihor are 61.55% Români, apoi urmează Aradul cu 60.96, Satu Mare cu 60.54 și Maramureșul cu 57.67. Această compoziție dacă o privim numai în mediul rural se modifică destul de serios în favorul Românilor.

Tabela Nr. 4. — Compoziția etnică a populației rurale din Crișana-Maramureș la 1930. (Procente).

Județe	Români	Unguri
1	2	3
Arad	65.8	15.2
Bihor	70.4	23.8
Satu-Mare	68.4	20.0
Maramureș	62.2	4.3

Grafica Nr. 1. — Compoziția etnică a populației din provinciile Transcarpatice la recensământul din 29 Dec. 1930.

Procente.

Din aceste procente observăm clar cât este de redus procentul Ungurilor față de al Românilor. Ungurii din aceste județe nu au un procent mai mare decât l'ar fi avut Românii în județele limitrofe nouă din Ungaria dacă dela 1918 până la 1930 nu i-ar fi forțat pe Românii rămași dincolo de graniță să se maghiarizeze¹⁾.

Pentru a privi în general compoziția etnică în provinciile Transcarpatice redăm următoarea tabelă și grafică :

(Vezi tabela nr. 5)

Din acestea reiese că cei 5.548.363 de locuitori ai Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului sunt formați din 3 277.880 Români, din 1.211.549 Unguri, 472.000 Secui, din 543.843 Germani și de 178.699 Evrei și din 264.655 de alte neamuri.

¹⁾ St. Manciușea, Revue de Transilvanie, 1936 Tome II. Nr. 3.

Tabela Nr. 5. — Compoziția pe neamuri a populației din Transilvania, Banat și Crișana-Maramureș după recensământul din 29 Dec. 1930¹⁾

Provincii		Toate neamurile	Români	Unguri	Germani	Evrei	Alte neamuri
1	2	3	4	5	6	7	8
Toate provinciile	Cifre ‰	5.548.263 100,00	3.207.880 57,82	1.353.276 24,39	543.843 9,80	178.699 3,22	264.665 4,77
Transilvania	Cifre ‰	3.217.988 100,00	1.852.719 57,57	934.642 29,04	253.426 7,87	78.626 2,44	98.575 3,06
Banat	Cifre ‰	939.958 100,00	511.083 54,37	97.839 10,40	223.167 23,74	11.248 1,19	96.621 10,27
Crișana-Maramureș	Cifre ‰	1.390.417 100,00	844.078 60,70	320.795 23,07	67.250 4,83	88.825 6,38	69.469 4,99

¹⁾ S. Manuila : Bul. Demografic al României din anii 1935—1939. Vol. II

CAPITOLUL II.

Excedentul natural pe neamuri în Transilvania, Banat și Crișana-Maramureș în anii 1935-1939.

Fenomenele vitale pe neamuri au început să fie publicate la noi de Institutul Central de Statistică dela 1 Iulie 1933. Dela această dată putem să demonstrăm prin cifre adunate în mod precis și prelucrate riguros științific, atât evoluția spre care tinde compoziția pe neamuri a populației, cât și diferența între vitalitatea diferitelor neamuri cari locuiesc în aceste trei provincii pe cari le studiem. Cifrele și procentele pe cari le-am redat în capitolul precedent constituiesc baza dela care plecăm. În compoziția pe neamuri pe care o are această populație la sfârșitul epocii studiate, adică la 1939 ne-o demonstrează procentele cari rees din fenomenele vitale distribuite pe neamuri. Aceasta ca o deducție logică, deoarece numărul născuților-vii și numărul deceselor nu poate să fie distribuit pe neamuri altfel decât populația unde ele au loc. Prin urmare pe baza ecestor fenomene vom putea să demonstrăm riguros științific, nu numai exactitatea recensământului din 1930, ci și drumul pe care neamurile din Transilvania îl urmează în mod natural. Evoluția aceasta vom arăta-o pe două căi :

a) *Excedentul natural pe neamuri dela 1935 la 1939, calculat la 1000 locuitori de acelaș neam și*

b) *Evoluția procentuală a excedentului natural pe neamuri dela 1935 la 1939.*

a) Evoluția excedentului natural pe neamuri dela 1935 la 1939

Cifrele de cari ne-am folosit pentru a calcula excedentul natural pe neamuri sunt cele date de nașcuți-vii minus decese¹⁾. Pentru toate provinciile studiate l'am cuprins în următoarea tabelă care în partea întâi cuprinde cifrele crude, iar în partea a doua proporții la 1000 locuitori:

(Vezi tabela nr. 6)

Proporțiile la 1000 locuitori le-am calculat pe baza populației din anii respectivi distribuite pe neamuri conform procentelor din 1930 la care an de an începând cu 1935 am adăugat excedentul natural.

Din evoluția proporțiilor la 1000 locuitori de acelaș neam observăm că dela 1935 până la 1939 în fiecare an Români au avut cel mai mare excedent natural. Acesta a variat între 6.12 și 8.91, Ungurii au avut un excedent natural între 4.09 și 5.95, Germanii între 2.46 și 3.77 iar Evreii între 3.73 și 5.64, Proporțiile acestea nu mai au nevoie de nici un comentariu. Ele vorbesc dela sine: Români au cel mai mare excedent natural față de toate neamurile din Transilvania, Banat și Crișana-Maramureș. Acest excedent mai urcat al Românilor față de al celorlalte neamuri cât și evoluția lui din 1935 la 1939 îl citim și din grafica următoare:

(Vezi grafica nr. 2)

b) Evoluția procentuală a excedentului natural pe neamuri dela 1935 la 1939.

În cele ce urmează ne vom strădui să arătăm care este consecința deosebirii în excedent natural. Pentru aceasta vom expune pentru fiecare provincie în parte,

1) Pentru anul 1939 cifrele se referă la primele 11 luni, deoarece datele relative la luna Dec. 1939 nu au fost publicate.

Tabela Nr. 6. — Evoluția excedentului natural pe neamuri în Transilvania, Banat și Crișana-Maramureș
dela 1935 - 1939¹⁾

Neamuri	Cifre crude					Proporții la 1000 locuitori				
	1935	1936	1937	1938	1939	1935	1936	1937	1938	1939
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Toate neamurile	30.005	43 248	41 303	38 809	41.434	5,23	7,49	7,10	6,63	7,03
Români	20 290	29,786	28 189	25 890	27,693	6,12	8,91	8,36	7,62	8,08
Unguri	5 713	8 251	8 023	7.781	8.504	4,09	5,87	5,68	5,48	5,95
Germani	1.381	1 814	2 117	1 967	2.145	2,46	3,22	3 75	3,47	3,77
Evrei	688	1 045	956	712	718	3,73	5,64	5,13	3,80	3,82
Alte neamuri	1.933	2.352	2 018	2 459	2.374	7,05	8,52	7,26	8,77	8,40

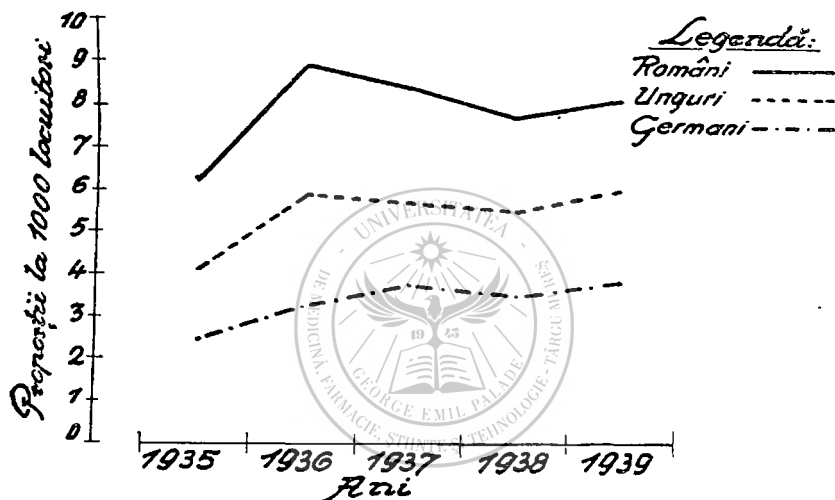
¹⁾ S. Manuila : Bul. De geografic al României din anii 1935—1939. Vol. II

iar la sfârșit pentru toate la un loc următoarele trei feluri de date:

- a) Populația pe neamuri la 1930.
- b) Excedentul natural în cifre.
- c) Excedentul natural în procente.

Grafica Nr. 2. — Evoluția excedentului natural pe neamuri dela 1935 la 1939, calculat la 1000 locuitori de acelaș neam.

Procente.

1. Transilvania.

Prin tabela pe care o redăm mai jos nu demonstrăm numai o stare actuală și o tendință viitoare, dar în acelaș timp suntem în măsură a infirma unele păreri nebazate a statisticienilor Unguri. Le demonstrăm prin cifre, ceea ce am amintit, că mulți autori străini au afirmat despre populația din Transilvania, adică, că este cea mai prolifică, fapt pe care Ungurii l-au contestat. Ba mai mult, le punem la dispoziție date pe cari le pot compara cu excedentul natural al populației maghiare din Ungaria. Astfel se vor putea convinge că în Transilvania datorită situației economice și sociale mai bune decât în Ungaria, chiar Ungurii din Transilvania au un spor mai mare decât cei din țara lor.

Tabela Nr. 7. — Evoluția procentuală din Transilvania dela 1935 până la 1939 pe baza excedentului natural¹⁾,

Neamuri	Populația pe neamuri la 1930	Excedențul natural, cifre					Excedențul natural, procente				
		1935	1936	1937	1938	1939	1935	1936	1937	1938	1939
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Toate neamurile	100,00	23 949	32.242	31.133	29.155	30 665	100,00	100,00	100,00	100 00	100,00
Români	57,57	15 977	21 635	20 713	19.168	20 669	66,71	67,10	66,53	65,74	67,40
Unguri	29,04	5.124	7.053	6 883	6.575	6 574	21,40	21,88	22,11	22,55	21,44
Germani	7,88	1 884	1.986	2.131	1.917	2.024	7,87	6,16	6,84	6,58	6,60
Evrei	2,44	266	429	471	343	281	1,11	1,33	1,51	1,18	0,92
Ruși, Ucraineni	0,12	—33	10	—1	—11	2	—0,14	0,03	0,00	—0,38	0,00
Alte neamuri	2,95	731	1.129	938	1.163	1.115	3,05	3,50	3,01	3,99	3,64

¹⁾ S. Manuilă : Bul. Demografic al României din anii 1935—1939. Vol. II.

Din coloanele 2 și 8, 9, 10, 11, 12, reiese că față de distribuția populației pe neamuri din 1930, procentul excedentului natural din 1935 până în 1939 al Românilor a devenit mai mare. Astfel, deși Românii în 1930 la recensământ au avut în Transilvania o proporție de 57.57, excedentul lor natural din total a luat un procent care a variat de la 1935 până la 1939 de la 65-74 la 67.40. Prin urmare, dacă între excedentul natural al diferitelor neamuri din Transilvania, Românii au un procent de 67.40 atunci nici compoziția populației pe neamuri la viitorul recensământ, care sperăm că va avea loc la sfârșitul anului acesta nu va fi alta.

Se vedem ce s'a întâmplat cu procentele Ungurilor. Ei au avut la recensământul din 1930, 29.04 iar excedent natural de la 1935—1939 au avut procente cari variază de la 21.40 până la 22.55. Cu alte cuvinte procentele lor au diminuat în mod foarte serios. Diminuarea este deci de natură biologică, fiindcă în ce privește forța de natalitate sau de mortalitate a Ungurilor, nu a putut interveni nici un factor extrinsec.

Germanii, prin excedentul natural pe care îl au, își păstrează locul pe care l-au avut la recensământul din 1930, iar Evreii și l-au diminuat în mod simțitor.

2. Banat.

În această provincie analiza evoluției procentuale a neamurilor pe baza excedentului natural pare aproape imposibilă deoarece mai toate neamurile cu excepția celor cari au 10% sau mai puțin, din totalul populației prezintă deficit natural.

(Vezi tabelă nr. 8)

3. Crișana-Maramureș.

Modificarea procentuală a compoziției pe neamuri datorită excedentului natural în această provincie este și mai urcată. Astfel Românii cari la 1930 au avut din excedentul natural total procente cari au variat de la 69.38 până la 76—59, pe când Ungurii cari la

Tabela Nr. 8. — Evoluția procentuală a neamurilor din Banat dela 1935 până la 1939 pe baza excedentului natural¹⁾

Neamuri	Populația pe neamuri la 1930	Excedentul natural, cifre					Excedentul natural, procente				
		1935	1936	1937	1938	1939	1935	1936	1937	1938	1939
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Toate neamurile	100.00	-2140	207	-326	-381	430	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
Români	51.38	-1958	80	-561	-680	-149	-91.50	38.65	-172.09	-178.47	-34.65
Unguri	10.41	283	418	352	337	532	13.22	201.93	107.97	88.45	123.72
Germani	23.74	-681	-491	-292	-214	-156	-31.82	-237.20	-89.57	-56.17	-36.28
Evrei	2.42	-73	-22	-35	-106	-54	-3.41	-10.63	-10.74	-27.82	-12.56
Ruși, Ucrainenți	0.62	68	125	123	110	88	3.18	60.39	37.73	28.87	20.46
Alte neamuri	8.43	211	97	87	172	169	10.33	46.86	26.69	45.14	39.30

¹⁾ S. Manuila. Bul. Demografic al României din anii 1935—1939. Vol. II

Tabela Nr. 9. — Evoluția procentuală a neamurilor din Crișana-Maramureș dela 1935 până la 1939 pe baza excedentului natural¹⁾

Neamuri	Populația pe neamuri la 1930	Excedentul natural, cifre					Excedentul natural, procente				
		1935	1936	1937	1938	1939	1935	1936	1937	1938	1939
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Toate neamurile	100,00	8 196	10 799	10 494	10 035	10 339	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Români	60,71	6,271	8,071	8,037	7,402	7,173	76,51	74,74	76,59	73,76	69,38
Unguri	23,07	306	780	788	869	1,398	3,73	7,23	7,51	8,63	13,52
Germani	4,84	178	319	278	264	277	2,17	2,95	2,65	2,63	2,68
Evrei	6,39	495	638	520	475	491	6,04	5,91	4,96	4,73	4,75
Ruși, Ucrainieni	1,91	404	523	390	467	405	4,93	4,84	3,72	4,65	3,92
Alte neamuri	3,08	542	468	481	558	595	6,62	4,33	4,58	5,56	5,75

¹⁾ S. Manuila : Bul. Demografic al României din anii 1935—1939. Vol. II.

Tabela Nr. 10. — Evoluția procentuală a neamurilor din provinciile Transcarpatice dela 1935 până la 1939 pe baza excedentului natural ¹⁾

Neamuri	Populația pe neamuri la 1930	Excedentul natural, cifre					Excedentul natural, procente				
		1935	1936	1937	1938	1939	1935	1936	1937	1938	1939
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Toate neamurile	100,00	30.005	43.248	41,303	38,809	41,434	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Români	57,82	20,290	29,786	28,189	25,890	27,693	67,63	68,87	68,25	66,71	66,84
Unguri	24,39	5,713	8,251	8,023	7,781	8,504	19,04	19,08	19,42	20,05	20,52
Germani	9,80	1,381	1,814	2,117	1,967	2,145	4,60	4,19	5,13	5,07	5,18
Evrei	3,22	688	1,045	956	712	718	2,29	2,42	2,32	1,83	1,73
Ruși, Ucrainieni	1,02	439	658	512	566	495	1,46	1,52	1,24	1,46	1,19
Alte neamuri	3,75	1,494	1,694	1506	1,893	1,879	4,98	3,92	3,64	4,88	4,54

¹⁾ S. Manuila: Bul. Demografic al României din anii 1935—1939. Vol. II,

recensământ au avut 23.07 din excedentul natural, au ajuns să aibă în 1935—1939 numai 3.73—13.52.

În Crișana-Maramureș prezintă tendință de descreștere și Germanii. La recensământ au avut 4.84 iar prin sporul natural între anii 1935—1939 au avut 2.17—2.95. Evrei fac impresia că aici se mențin.

(Vezi tabela nr. 9, pag. 20)

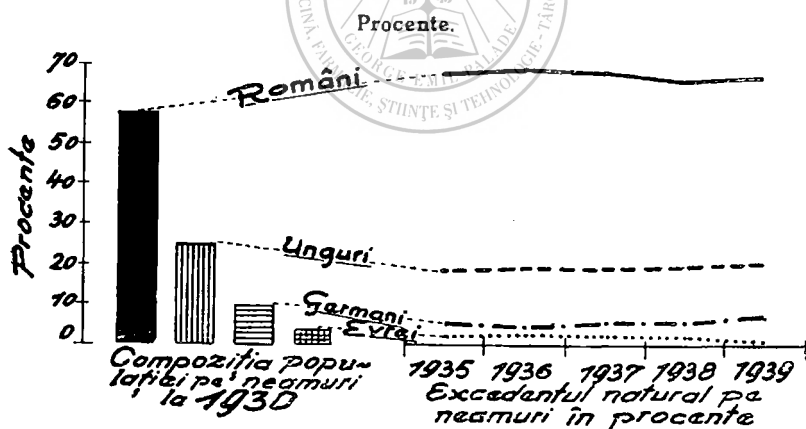
4. Toate provinciile Transcarpatice.

Ceeace am redat până de prezent pentru fiecare provincie în parte, în tabela și grafica următoare redăm pentru toate provinciile la un loc.

(Vezi tabela nr. 10, pag. 21)

Concluziile pe cari le-am tras din cele trei tabele precedate reies și din tabela și grafica aceasta.

Grafica Nr. 3. — Evoluția procentuală a excedentului natural în toate provinciile Transcarpatice de la 1935 la 1939.

CAPITOLUL III

Vitalitatea neamurilor din Transilvania Banat și Crișana-Maramureș în perioada 1935—1939.

Indicele vital simplu.

Acesta este raportul dintre numărul născuților și morților exprimat la 100. Prin el măsurăm în modul cel mai direct și destul de precis creșterea naturală a populației, scoțând astfel în evidență vigoarea ei biologică. Se înțelege, că cu cât numărul născuților prevalează pe cel al morților, cu atât indicele va fi mai mare decât 100 și va fi sub 100 când numărul născuților este mai mic decât al morților. La noi natalitatea păstrând încă un nivel urcat, iar mortalitatea¹⁾ menținându-se la cea mai ridicată proporție nu numai între statele Europene dar chiar față de multe dintre statele altor continente, am crezut că nu este fără de interes cunoașterea vigoarei biologice a populației prin acest index care exprimă printr'o singură cifră ambele fenomene.

*Pearl și Burger*²⁾ au demonstrat bazați pe datele statistice ale Angliei din 1838—1920, că într'o anumită perioadă de timp, există o ajustare regulată între numărul născuților și al morților din sânul unei populații, care menține indexul vital aproape constant, cu toate că numărul născuților la începutul perioadei crește, către sfârșitul ei scade, iar mortalitatea diminuează în mod neregulat.

Această stabilitate a indicelui vital, pentru o perioadă mai scurtă însă (1915—1921), a fost demonstrată de Pearl și în Statele Unite.

¹⁾ Dr. P. Râmneamțu : Mortalitatea în România, Clujul Medical nr. 3. 1934.

²⁾ Pearl, R. și Burger M. H : The vital index of the population of England and Wales, 1838—1920, in Pearl, Studies in Human Biology 1924, Baltimore.

Tabloul Nr. 1. — Indicele vital în România, mediul rural și urban (1900—1938)

Anul	România	Med. rural	Med. urban	Anul	România	Med. rural	Med. urban
1900—1905	155,1	162,3	123,3	1928	177,4	187,1	131,2
1906—1910	155,3	162,3	122,5	1929	159,0	187,1	131,2
1911—1915	172,0	181,4	129,7	1930	180,4	190,6	133,1
1919	111,5	115,6	89,6	1931	159,8	168,6	118,0
1920—1921	159,6	151,8	122,7	1932	165,8	175,3	118,0
1922	163,1	169,7	129,0	1933	171,7	182,9	120,9
1923	163,4	170,0	129,5	1934	156,7	164,5	116,6
1924	162,6	168,2	131,9	1935	145,4	153,1	107,5
1925	167,3	173,8	131,6	1936	159,3	170,2	110,2
1926	163,0	171,0	123,6	1937	159,2	175,6	111,5
1927	153,6	159,3	123,1	1938	154,3	165,2	107,6

Proporțiile din tabloul precedent până la 1915, se referă numai la populația din vechiul Regat.

În vechiul Regat, indicele vital în perioade de la 1900 până la 1915 s'a menținut între 155,1 și 162,3, iar în țara întregită pentru anii 1920—1938 a fost între 153,6—154,29. În anul 1919 datorită epidemiei de gripă și menținerii stării de război, indicele vital a fost mai scăzut, cum de altfel a fost și în cursul războiului mondial, perioadă pentru care nu avem cifre.

Tabloul Nr. 2. — Indicele vital în câteva state (anul 1932)

1	Olanda	244	13	Tchecoslovacia	149
2	Noua Zelandă (1930)	219	14	Irlanda de Nord	142
3	Bulgaria	193	15	Letonia	142
4	Grecia (1930)	191	16	Germania	140
5	Polonia	191	17	Scotia	138
6	Litvania	179	18	Elveția	137
7	Japonia (1930)	178	19	Irlanda liberă	131
8	Portugalia	174	20	Ungaria	129
9	Spania	172	21	Anglia și Walles	128
10	Statele Unite (1930)	167	22	Austria (1930)	124
11	România	166	23	Franța	109
12	Italia	163			

indicele vital mai urcat decât Japonezii cu cari locuiesc împreună.

Asemenea diferențe am obținut și noi pe neamurile din provinciile studiate.

1. Indicele vital pe neamuri din Transilvania.

Conform tablei care urmează, cel mai urcat indice vital dintre neamurile din Transilvania îl prezintă Românii. Pentru noi, în anii 1935-1939 este de 152.59, după Români urmează Germanii care au un indice vital de 148.64, apoi Ungurii cu 141.95, Evreii cu 235.30 iar Rușii și Ucrainenii îl au sub 100.

Tabela Nr. 11. — Indicele vital pe neamuri în Transilvania
dela 1935 — 1939

Ani	Români	Unguri	Germani	Evrei	Ruși Ucrainenii	Alte neamuri
1	2	3	4	5	6	7
1935—39	152,59	141,95	148,64	135,30	90,06	146,94
1935	140,79	131,97	144,75	125,41	59,26	139,99
1936	157,98	145,26	148,72	142,56	112,98	171,10
1937	153,86	144,41	152,13	147,38	98,28	155,57
1938	142,20	141,76	144,29	132,33	83,08	164,61
1939	161,90	147,22	154,16	129,24	103,92	162,64

2. Indicele vital pe neamuri în Banat.

Aici indicele vital în perioada 1935-1939 în general este foarte scăzut, doar Rușii și Ucrainenii și Ungurii îl au peste 100. Aceste neamuri nu constituiesc însă din populația generală decât procente foarte mici. Indicele vital al Românilor din Banat variază în anii studiați dela 81.60 la 93.27.

Tabela Nr. 12. — Indicele vital pe neamuri în Banat dela 1935—1939.

Anii	Români	Unguri	Germani	Evrei	Ruși, Ucrainieni	Alte neamuri
1	2	3	4	5	6	7
1935—1939	93,42	127,04	90,24	71,06	210,54	108 80
1935	81,70	118,54	83 03	61,98	174,72	113,01
1936	100,83	129,86	87,09	89,00	264,47	105 58
1937	94,56	124,53	92,23	81,38	208,85	104,86
1938	93,27	122,60	94,43	56,38	206,79	109,96
1939	98,33	142,39	95,38	69,83	207,32	111,07

3. Indicele vital pe neamuri în Crișana-Maramureș.

Indicele vital în Crișana-Maramureș în general este destul de urcat, totuși e mai redus decât în Transilvania. Cel mai urcat îl au Românii, iar cel mai scăzut Ungurii. Pe când al Românilor în medie generală este de 143.02, al Ungurilor e numai de 116.32.

Tabela Nr. 13. — Indicele vital pe neamuri în Crișana-Maramureș dela 1935—1939.

Anii	Români	Unguri	Germani	Evrei	Ruși, Ucrainieni	Alte neamuri
1	2	3	4	5	6	7
1935—1939	143,02	116,32	120,79	140,87	166,62	166,43
1935	134,38	105,46	113,32	138,16	170,63	163 84
1936	147,64	114,85	126,26	148,96	184,35	159,39
1937	145 50	115,13	121,06	139,19	155,32	166,16
1938	141,78	117,27	119,51	134,34	166,24	165 65
1939	146,77	132,61	125,07	144,72	159,21	177 68

4. Indicele vital pe neamuri pe toate provinciile Transcarpatice.

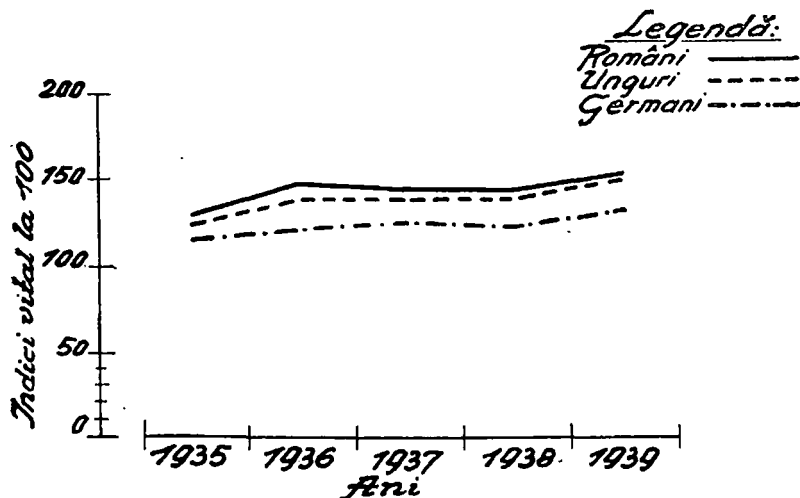
Nivelul indicelui vital considerat dela cel mai urcat, până la cel mai scăzut la neamurile care au procente mai însemnate de populație, se înșiră în felul următor: Români, Unguri, Evrei și Germani:

Tabela Nr. 14. — Indicele vital pe neamuri în Provinciile Transcarpatice dela 1935—1939.

A n j	Români	Unguri	Germani	Evrei	Ruși Ucrainieni	Alte neamuri
1	2	3	4	5	6	7
1935—1939	140,91	135,08	120,69	133,00	165,39	140,04
1935	129,79	124,67	114,44	127,13	159,01	134,14
1936	146,62	137,11	119,94	141,62	185,12	141,19
1937	142,43	136,24	123,10	138,10	158,45	135,83
1938	139,15	134,95	120,66	126,50	164,83	143,25
1939	148,05	143,69	126,11	132,08	160,59	146,13

Aceste deosebiri le citim mai ușor din grafica următoare:

Grafica Nr. 5. — Indicele vital pe neamuri în toate provinciile Transcarpatice în perioada dela 1935—1939.

Concluzii.

1. Conform recensământului din 29 Decembrie 1930, compoziția pe neamuri a populației din provinciile de dincoace de Carpați a fost următoarea: în Transilvania, Români 57.57, Unguri 29.04, Germani 7.88 iar Evrei 2.44. — În Banat, Români 54.38, Unguri 10.41, Germani 23.74 și Evrei 1.20, iar în Crișana-Maramureș, Români 60.71, Unguri 23.07, Germani 4.84 și Evrei 6.39.

În județele dela granița de Vest structura etnică a populației a fost următoarea: jud. Arad, Români 60.96, Unguri 19.46, Germani 12.32 și Evrei 2.14; jud. Bihor, R. 61.55, U. 29.97, G. 0.45 iar Evrei 4.31; jud. Satu-Mare, R. 60.54, U. 25.16, G. 0.39 iar E. 8.13; în Maramureș, R. 57.67, U. 6.92, G. 2.01 și E. 20.94.

2. Excedentul natural al populației pe neamuri, calculat 1000 locuitori ne arată că Românii în perioada 1935—1939 îl au cel mai urcat, variind dela 6.12 la 8.91, Germanii îl au cel mai scăzut cu o variație dela 2.46 la 3.77, Ungurii îl au intermediar între Români și Germani. Limitele otinse de Unguri între 1935—1939 au fost dela 4.09 la 5.95.

3. Pe baza diferenței în excedentul natural, neamurile din Transilvania, Banat și Crișana-Maramureș tind să-și modifice procentul cu care contribuiesc la formarea totală a populației. Astfel, Românii dela 57.82 cât au fost la recensământul din 1930, tind către 66.71—68.87; Ungurii dela 24.39 se îndreaptă spre 19.04—20.52, Germanii dela 9.80 la 4.19—5.18, iar Evreii dela 3.22 își reduc procentul între 1.73—2.42.

4. La neamurile din Transilvania, Banat și Crișana-Maramureș, pe baza indicelui vital constatăm o vitalitate variată. Cel mai urcat indice îl au Românii, urmează Ungurii și Evreii, iar cel mai scăzut îl au Germanii.

Văzut și bun de imprimat:

Decanul Fac. de Medicină:

(ss) Prof. Dr. I. Drăgoiu

Președintele tezei:

(ss.) Prof. Dr. I. Moldovan